نشریه فرهنگ و ارتقای سلامت فرهنگستان علوم پزشکی
دوره ششم، زمستان ۱۴۰۱، شماره چهارم، صفحه ۷۳۰

معرفی کتاب

مروری بر کتاب «نشانی»

سیدعباس فروتن[*1]

۱. ***نویسنده مسئول:** عضو پیوسته فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران

در این کتاب با مشاهدات و تجربیات دانشجویی آشنا می‌شوید که سال ۱۳۵۴ وارد دانشکده پزشکی دانشگاه تهران شد و علاقه به ثبت و مستندسازی داشت. متن اولیه در روزگار دانشجویی و دفاع مقدس به‌صورت یادداشت‌های کوتاه مؤلف بود که اکنون با رویکرد داستانی، بازنویسی شده و بسیاری از داستان‌ها تکمیل شده‌اند. این کار با تأکید و تشویق مرحوم استاد دکتر مسلم بهادری که خواسته بودند مطالب کتاب به زبانی ساده و برای عموم مردم نگاشته شود نهایتاً به انجام رسید که بیش از ۱۲۵ داستان کوتاه و ۲۵ داستان بلند را شامل می‌شود.

برای دقت بیشتر در این داستان‌ها، مؤلف علاوه بر مشاهدات خود، از نقل‌قول مستقیم بیش از یک‌صد نفر که بیشترشان از دوستان دانشجو یا جانبازان بودند استفاده کرده که اغلب در همان زمان حادثه ثبت شده است. در بیش از سی مورد نیز پس از جنگ، به محل زندگی خانواده شهیدیا جانباز جهت دیدار و تکمیل مستندات مراجعه شده است.

کتاب را می‌توان به هشت بخش تقسیم کرد که تصویری از زندگی مؤلفو مشاهدات او از تلاش‌های نیروهای گروه پزشکی در دوران دفاع مقدس و خصوصاً ارائه مستندات مربوط به مقاومت رزمندگان در برابر سنگینترین حملات شیمیایی دشمناست.

بخش اول: با مختصری زندگینامه مؤلف از سال ۱۳۳۶ شروع می‌شود و سپس با اشاره به دوران دبستان و دبیرستان به سال ۱۳۵۴ و ورود به دانشکده پزشکی دانشگاه تهران می‌رسیم. سپس شرح کوتاهی از شروع پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ و خدمات جهاد سازندگیو نجات کردستان در سال ۱۳۵۸ را خواهیم خواند.

بخش دوم: به حوادث سال ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۱از شروع جنگ و روزهای اول تهاجم عراق به ایران تا آزادسازی خرمشهر و سپس عملیات رمضان، عملیات والفجر مقدماتی می‌پردازد.

بخش سوم: به حوادث سال ۱۳۶۲ تا اوایل سال ۱۳۶۳ می‌رسیم و به شرح عملیات والفجر یک، والفجر دو، والفجر سه و عملیات خیبر و ساخت بیمارستان‌های صحرایی و شروع جنگ شیمیایی و مشاهده نخستین مصدومان و سپس حملات سنگین شیمیایی عراق با گاز خردل و اعصاب.

بخش چهارم: به حوادث سال ۱۳۶۳ تا اوایل ۱۳۶۵ می‌پردازد وتلاش‌های آموزشی در تربیت نیرو و تدوین شیوه‌نامه‌های اورژانس، شرح عملیات بدر و عملیات والفجر ۸ (عملیات فاو)

بخش پنجم: به حوادث سال ۱۳۶۵ عملیات کربلای یک در غرب کشور و آزادسازی شهر مهران و نیز عملیات کربلای ۴ و کربلای ۵ در جنوب می‌پردازد.

بخش ششم: حوادث سال ۱۳۶۶ و حمله گسترده و شبانه عراق با گاز اعصاب به خرمشهر و شلمچه حمله شیمیایی عراق به مناطق کردنشین ایران و عراقو نگرانی از احتمال گسترش طاعون ریوی در مناطق جنگی را شرح می‌دهد.

بخش هفتم: حوادث سال ۱۳۶۷ را شرح می‌دهد با عناوین: حمله شیمیایی عراق به فاو، نزدیک‌تر شدن حملات شیمیایی به اهواز، حمله شیمیایی به شلمچه، حمله شیمیایی به جزیره مجنون، پذیرش قطعنامه وورود آمریکا به منطقه.

بخش هشتم: خاتمه کتاب است که به شرح موارد مربوط به پس از جنگ می‌پردازد با عناوین: جانبازان شیمیایی، زلزله بم، بحران مسمومیت شیمیایی در شهر زاهدان، نقش بی سر و صدای غرب در حوادث شیمیایی.

این کتاب در قطع رقعی و ۵۲۸ صفحه، توسط انتشارات فرهنگستان علوم پزشکی در اسفند ماه ۱۴۰۱ مقارن با چهل و چهارمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی به چاپ رسیده است.

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-19]